

## Nr 167.

*Kungl. Maj:ts proposition till riksdagen angående utvidgnings- och ändringsarbeten vid Malmöhus läns sjukvårdsinrättningar i Lund; given Stockholms slott den 18 februari 1927.*

Kungl. Maj:t vill härmed, under åberopande av bilagda utdrag av statsrådsprotokollet över ecklesiastikärenden för denna dag, föreslå riksdagen att bifalla det förslag, om vars avlåtande till riksdagen föredragande departementschefen hemställt.

Under Hans Maj:ts

Min allernådigste Konungs och Herres frånvaro:

# GUSTAF ADOLF.

*N. J. F. Almkvist.*

*Utdrag av protokollet över ecklesiastikärenden, hållet inför Hans Kungl. Höghet Kronprinsen-Regenten i statsrådet å Stockholms slott den 18 februari 1927.*

Närvarande:

Statsministern EKMAN, ministern för utrikes ärendena LÖFGREN, statsråden THYRÉN, RIBBING, MEURLING, GÄRDE, PETERSSON, HELLSTRÖM, ROSÉN, HAMRIN, ALMKVIST, LYBERG.

Departementschefen, statsrådet Almkvist anför härefter:

Under punkten 85 av åttonde huvudtiteln i årets statsverksproposition har Kungl. Maj:t på min hemställan föreslagit riksdagen att i avbidan på proposition om anslag till ändrings- och tillbyggnadsarbeten vid Malmöhus läns sjukvårdsinrättningar i Lund för ifrågavarande ändamål beräkna för budgetåret 1927—1928 ett extra reservationsanslag av 100,000 kronor.

Jag anhåller nu att få ånyo anmäla detta ärende för Kungl. Maj:t.

För att undervisningen vid de medicinska fakulteterna skall vara verkligt fruktbringande, är det oundgängligt att fakulteterna hava tillgång till sjukvårdsanstalter, där det kliniska arbetet kan försiggå. Vid medicinska fakulteten i Lund tillhör den inrättning, där dess kliniska undervisning äger rum, Malmöhus läns landsting. I verkligheten har detta ej medfört någon

Utvidgnings- och ändringsarbeten vid Malmöhus läns sjukvårdsinrättningar i Lund.

olägenhet för fakulteten, enär genom ömsesidigt tillmötesgående från å ena sidan universitetet och staten samt å den andra landstinget ett tillstånd av samarbete skapats till fördel för alla parter.

Sålunda har universitetet för sin del upplåtit det område, Paradislyckan, där lasarettet i Lund — Malmöhus läns sjukvårdsinrättningar i Lund — är beläget. Från statens sida hade redan enligt ett kungl. brev den 3 mars 1813 till årligt underhåll av inrättningarna anslagits viss del av kyrkotioden inom länet — numera utbytt mot särskild ersättning — varjämte genom ett kungl. brev den 29 november 1854 anvisades ett bidrag av 10,000 riksdaler banko till täckande av uppkommen skuld för nybyggnader. På ett ännu tydligare sätt visade sig staten erkänna det rättmätiga i ett ekonomiskt samarbete mellan staten och landstinget, då 1901 års riksdag efter förslag av Kungl. Maj:t såsom bidrag till kostnaderna för vissa nybyggnads- och ändringsarbeten m. m. vid sjukvårdsinrättningarna anvisade ett belopp av högst 256,000 kronor, att användas i den mån *motsvarande* belopp av ett utav landstinget beviljat anslag å enahanda summa för ändamålet toges i anspråk och under den kontroll, Kungl. Maj:t kunde finna lämpligt föreskriva. Med detta bidrag från staten ombesörjde landstinget sjukhusbyggnadernas uppförande, men bestred ensamt kostnaderna för byggnadernas underhåll och sjukhusdriften. Till frågan om driftkostnaderna under de senare åren återkommer jag i det följande. Härjämte har det alltid tillhört landstinget att anskaffa och gälda erforderlig utrustning. Överläkartjänsterna vid sjukhusets huvudavdelningar bestridas av vederbörande professorer och av universitetskanslern förordnade lärare inom medicinska fakulteten i Lund. Å universitetets stat uppförda amanuenser kunna anställas såsom biträden vid såväl den kliniska undervisningen som sjukvården. Amanuenserna, som åtnjuta arvoden å universitetets stat, erhålla från sjukhuset bostadsrum med belysning, värme och upppassning samt numera sedan flera år även fri kost. Till biträde vid sjukvården antagna underläkare avlönas helt och hållet å sjukvårdsinrättningarnas av landstinget fastställda stat.

Det ekonomiska stöd, som universitetet och staten lämnat lanstinget i fråga om sjukvårdsinrättningarna, har sedan gammalt haft till förutsättning, att universitetet finge bedriva klinisk undervisning vid desamma. När Paradislyckan år 1865 i sin helhet upplåts till tomtområde för sjukvårdsinrättningar, skedde det under vissa mellan det akademiska konsistoriet och sjukhusdirektionen överenskomna villkor rörande omförmälda undervisning. Rätten till klinisk undervisning är ock fastslagen i gällande av Kungl. Maj:t den 15 oktober 1920 fastställda reglemente för sjukvårdsinrättningarna. Bestämmelsen härutinnan lyder:

Lasarettets samtliga avdelningar skola vara för klinisk undervisning upplåtna, dock med skyldighet för direktionen att tillse, det å varje avdelning, med undantag av den pediatrika eller barnsjukhuset, platser finnas reserverade för sådana sjuka, vilka särskilt önska att icke bliva föremål för klinisk undervisning.

Härjämte föreskriver reglementet, att vid de olika avdelningarna skola vara inrättade polikliniker i den utsträckning det finnes nödigt eller nyttigt för den akademiska undervisningen och för specialvården.

Den år 1901 tillämpade principen om fördelning av byggnadskostnaderna med hälften på staten och hälften på landstinget vann yttermera bekräftelse vid det beslut, som av riksdagen år 1914 fattades ifråga om då föreliggande omfattande nybyggnads- och omändringsarbeten vid sjukvårdsinrättningarna. De då tillämnade byggnadsföretagen förutsatte till en början förvärvande av erforderligt tomtområde, och genom beslut den 12 april 1912 medgav Kungl. Maj:t, att från det biskopen i Lunds stift på lön anslagna bostället 3 1/2 mantal krono Helgonagård n:r 1 i Lunds socken finge avsöndras ett visst område att av Malmöhus läns landsting under nyttjanderätt innehavas, så länge det sålunda upplåtna området användes för avsett ändamål och laga hinder ej mötte samt omförmälda sjukvårdsinrättningar stode till förfogande för erforderlig klinisk undervisning. Vid upplåtelsen fäste Kungl. Maj:t vissa villkor om årlig avgäld m. m. Sedan sålunda tomtfrågan blivit klar och efter det vederbörliga utredningar i fråga om det då planerade byggnadsprogrammet fullföljts, framlade sjukhusdirektionen på uppdrag av landstinget förslag i ämnet inför Kungl. Maj:t. I anslutning till detta förslag, som slutade å en sammanlagd kostnad av 1,624,000 kronor och som tillstyrktes av samtliga däröver hörda myndigheter, föreslog Kungl. Maj:t 1914 års senare riksdag att såsom bidrag till täckande av kostnaderna för uppförande vid Malmöhus läns sjukvårdsinrättningar i Lund av nya byggnader för de medicinska och obstetrisk-gynekologiska avdelningarna m. m. bevilja ett anslag av högst 812,000 kronor, att användas i den mån motsvarande belopp av landstingets anslag å enahanda summa för ändamålet toges i anspråk och under den kontroll, Kungl. Maj:t kunde finna lämpligt föreskriva, samt att härav på extra stat för år 1915 anvisa ett belopp av 150,000 kronor.

Riksdagen, som biföll förenämnda förslag, anförde bland annat:

Då 1901 års riksdag anslag medel såsom bidrag till kostnaderna för vissa nybyggnader och ändringsarbeten m. m. vid ifrågavarande sjukvårdsinrättningar, fördelades den då erforderliga summan lika på staten och landstinget. Den då tillämpade proportionen mellan statens och landstingets kostnader har nu också följts. Riksdagen har visserligen funnit anledning ifrågasätta, huruvida icke det av statsmedel äskade beloppet skulle kunna något nedsättas. Emellertid har riksdagen vid granskning av det föreliggande byggnadsförslaget funnit, att en betydande del av kostnaderna betingas av utrymmen, som äro direkt avsedda för den medicinska undervisningens behov och som ej fylla något särskilt sjukvårdsändamål, och då vid sådant förhållande universitetet har ett stort intresse av att den föreslagna tillbyggnaden kommer till stånd, har riksdagen funnit principen om lika fördelning av kostnaderna mellan staten och länet även denna gång kunna med fog tillämpas.

Enligt det för sjukvårdsinrättningarna gällande reglementet är medicinska fakulteten vid universitetet tillförsäkrad för undervisningen behövt kliniskt

material. På grund av den ekonomiska samverkan, som råder mellan säten och landstinget i fråga om förevarande länet tillhöriga sjukhus, har riksdagen velat framhålla önskvärdheten av att någon rubbning i gällande bestämmelser om sjukvårdsinrättningarnas upplåtande för klinisk undervisning icke må äga rum, och synes för ernående av fullgod garanti härför vid anslagets utanordnande av Kungl. Maj:t böra fästas villkor av innehåll, att den vid universitetet förekommande kliniska undervisningen skall allt framgent bedrivas vid ifrågasatt sjukvårdsinrättningar.

I anledning av vad riksdagen i senast berörda hänseende anförde, anmodades länsstyrelsen i Malmö att från landstinget infordra och till ekklesiastikdepartementet överlämna yttrande beträffande det sålunda ifrågasatta villkoret för omförmälda statsanslags utgående. Den 22 september 1914 beslöt landstinget — under förutsättning att till landstinget komme att utgå ovannämnda anslag av 812,000 kronor — medgiva, att den vid universitetet förekommande kliniska undervisningen finge allt framgent bedrivas vid ifrågasatt sjukvårdsinrättningar.

Det för nu senast berörda byggnadsarbeten beviljade anslaget blev sedermera i enlighet med Kungl. Maj:ts förslag av de följande årens riksdagar vederbörligen anvisat. Statsanslagen ställdes till förfogande av det större akademiska konsistoriet i Lund att tillhandahållas lasarettsdirektionen, med iakttagande att medel ej finge till direktionen utanordnas, förrän genom intyg av universitetets räntmästare för varje gång styrkts, att motsvarande belopp av landstingets anslag för omförmälda arbeten toges i anspråk.

År 1925 förelåg ånyo en byggnadsfråga vid sjukvårdsinrättningarna i Lund, därvid det gällde en påbyggnad av den pediatrika kliniken samt en utökning av ångpanneanläggningen. Kostnaden beräknades till 285,859 kronor, av vilket belopp landstinget gått in för att betala hälften. I proposition till 1925 års riksdag (nr 38) föreslog Kungl. Maj:t riksdagen att för ändamålet anvisa hälften av de beräknade byggnadskostnaderna eller i avrundat krontal 142,930 kronor. Vid ärendets anmälan inför Kungl. Maj:t erinrade föredragande departementschefen, att nu angivna princip i fråga om kostnadernas fördelning tillämpats vid de senast företagna utvidgningarna av lasarettets kliniker och syntes jämväl då böra följas. Riksdagen biföll Kungl. Maj:ts förslag.

Vad därefter beträffar lasarettets driftkostnader anser jag mig redan nu böra erinra om följande.

Från början har landstinget ensamt bestritt de av sjukhusdriften betingade årliga kostnaderna. De av kristiden förorsakade prisstegringarna föranledde emellertid en ändring härutinnan.

Vid 1920 års landsting upptogs denna fråga till behandling, varvid landstinget uppdrog åt sjukhusdirektionen att hos Kungl. Maj:t anhålla, att landstinget måtte beredas ersättning för den merkostnad, som för år 1920 kunde uppkomma för lasarettet på grund av dess egenskap av under-

visningsanstalt. I anledning härav föreslogs i proposition (nr 130) till 1921 års riksdag, att riksdagen måtte medgiva, att till täckande av de kostnader, Malmöhus läns landsting fått vidkännas för driften vid länets sjukvårdsinrättningar i Lund under år 1920, bidrag av statsmedel måtte utgå efter 30 procent av sagda kostnader, dock med begränsning av statsverkets bidrag till högst 500,000 kronor, samt att riksdagen för ändamålet måtte anvisa på tilläggsstat för år 1921 ett förslagsanslag, högst 500,000 kronor. Enligt det samma proposition vidfogade utdraget av statsrådsprotokollet över ecklesiastikärenden den 11 februari 1921 redogjorde dåvarande departementschefen för de anslag och utgifter, statsverket hittills fått vidkännas för ifrågavarande sjukhus, samt utvecklade närmare skälen för att staten borde ingripa med bidrag till täckande av sjukhusets driftkostnader. Jag tillåter mig nu allenast hänvisa till vad därutinnan anfördes.

Riksdagen beviljade emellertid såsom bidrag till driftkostnaderna under år 1920 vid ifrågavarande sjukhus ett belopp av allenast 300,000 kronor. Någon beräkning av statsbidraget efter visst procenttal i förhållande till totalkostnaderna gjordes därvid icke.

Under år 1921 anhöll sjukhusdirektionen hos Kungl. Maj:t om framställning till 1922 års riksdag om bidrag med i runt tal 500,000 kronor till täckande av driftkostnaderna vid sjukhuset under år 1921.

Denna direktionens framställning var närmast föranledd av ett utav Malmöhus läns landsting år 1921 fattat beslut, enligt vilket landstinget uppdragit åt direktionen att, enär stegringen av dagskostnaden vid lasarettet under de sista åren i väsentlig mån varit en följd av lasarettets egenskap av s. k. kliniskt sjukhus för utbildning av läkare, hos Kungl. Maj:t anhålla, att landstinget måtte beredas ersättning för den merkostnad, som i nämnda avseende kunde för år 1921 uppkomma för lasarettet ävensom framdeles tills vidare årligen till Kungl. Maj:t ingiva framställning i enahanda syfte.

Emellertid hemställde Kungl. Maj:t hos 1922 års riksdag om ett förslagsanslag på tilläggsstat för år 1922 å högst 300,000 kronor att användas såsom bidrag till täckande av de kostnader, Malmöhus läns landsting fått vidkännas för driften vid länets sjukvårdsinrättningar i Lund under år 1921. Denna framställning blev av riksdagen bifallen. Med anledning av särskilda, av Kungl. Maj:t i ämnet gjorda framställningar anvisades vidare för ändamålet av 1923 års riksdag 200,000 kronor samt av 1924 års riksdag 150,000 kronor, allt i efterskott, avseende bidrag till driftkostnaderna under respektive åren 1922 och 1923.

Då sedermera fråga uppkom om lasarettets merkostnader under år 1924 och sättet för desamma bestridande, anhöll sjukhusdirektionen om utredning från medicinska fakulteten i Lund angående tillgodoseendet av den medicinska undervisningens behov vid lasarettet med sådana särskilda hänsyn, som ginge utöver den för landstinget i första hand avgörande rena sjukvårdshänsynen. Med anledning härav lämnade fakulteten i skrivelse

till direktionen den begärda utredningen, och sjukhusdirektionen avlät sedermera till Kungl. Maj:t framställning i ämnet.

De beräkningsgrunder, på vilka denna framställning byggde, avsågo *dels*, att staten i viss utsträckning skulle lämna landstinget ersättning för de direkta kostnader, som utomlänspatienterna å allmän sal betingade därigenom att legosängsavgiften, 4 kronor 50 öre, var avsevärt lägre än underhållskostnaden, *dels ock* att överläkaren å barnbördsavdelningen skulle erhålla rätt att befria från legosängsavgift för 20 procent av underhållsdagarna av ett kalenderår och att staten skulle övertaga kostnaderna härför.

Vid anmälan av detta ärende inför Kungl. Maj:t den 2 januari 1925 yttrade föredragande departementschefen i frågan, bland annat, följande:

Då sjukhusdirektionen år 1913 å landstingets vägnar gjorde den framställning, som ledde till beviljandet av statsbidrag med halva byggnadskostnaden för de då planerade nybyggnadsarbetena, grundades framställningen därpå, att landstinget för sin del ensamt iklädde sig — utöver lika stor del av byggnadskostnaden som staten — kostnaderna såväl för nödiga inventarier som för den årliga driften. Denna princip om landstingets skyldighet att svara för alla driftkostnaderna kan sägas hava blivit rubbad genom de årliga anslag, som riksdagen på Kungl. Maj:ts förslag de senare åren beviljat till täckande av merkostnader i driften. Visserligen har icke berörda omständighet kommit till ett bestämt uttryck, men såsom motiv för statsbidragets utgående har ständigt betonats det statsintresse, som härvid ansetts vara för handen på grund av lasarettets egenskap av klinisk undervisningsanstalt. Landstingets föreliggande framställning avser att närmare precisera ifrågavarande förhållande på det sätt, att vissa närmare grunder nu angivas, vilka skulle vara normerande för beräkning av erforderligt statsbidrag.

De av landstinget förordade beräkningsgrunderna äro i huvudsak två. Den ena avser beräkningen av kostnaderna för utomlänspatienterna å allmän sal. Jag ansluter mig till den av myndigheterna hävdade uppfattningen, att här i påfallande grad föreligger ett kliniskt undervisningsintresse, alltså ett statsintresse, som på intet sätt sammanfaller med landstingsintresset. Jag har följaktligen intet att invända mot vad i detta hänseende anförts och föreslagits. Den andra beräkningsgrunden avser beräkningen av kostnaderna för viss procent av underhållsdagarna vid barnbördsavdelningen. Även härvid måste med hänsyn till tillgången till komplicerade förlossningsfall ett uppenbart undervisningsintresse anses vara för handen. Ej heller i denna del har jag något att invända mot principen för statsbidragets beräkning.

I anslutning till vad sålunda anförts, hemställde Kungl. Maj:t, att riksdagen måtte enligt nämnda grunder såsom bidrag till täckande av lasarettets driftkostnader under år 1924 anvisa för budgetåret 1925—1926 ett extra anslag av 104,093 kronor.

Riksdagen, som biföll Kungl. Maj:ts förslag, yttrade därvid, bland annat:

Frågan om statsbidrag till sjukvårdsinrättningarna i Lund har kommit i ett nytt läge genom att nu vissa preciserade grunder angivits för beräk-

ningen av detta bidrag. Riksdagen finner detta vara en ändamålsenlig anordning, helst densamma tager sikte på de olika intressen, som från såväl landstingets som stats sida här äro för handen. Vid prövning av det föreliggande förslaget har riksdagen funnit sig böra godtaga de principer för statsunderstöd till ifrågavarande sjukvårdsinrättningar, som nu av Kungl. Maj:t framlagts. Då riksdagen i övrigt icke har något att erinra mot Kungl. Maj:ts beräkning av anslagsbehovet, har riksdagen ansett sig böra bifalla Kungl. Maj:ts förslag.

I anslutning till dessa grunder anvisade vidare riksdagen, i överensstämmelse med Kungl. Maj:ts förslag, såsom bidrag för täckande av 1925 års driftkostnader ett extra anslag av 85,967 kronor för budgetåret 1926—1927. I statsverkspropositionen till 1927 års riksdag är i enlighet med samma grunder statsbidraget till 1926 års driftkostnader föreslaget att utgå med 84,337 kronor.

Nu har *direktionen för Malmöhus läns sjukvårdsinrättningar i Lund* i skrivelse till Kungl. Maj:t den 18 september 1926 anhållit, att Kungl. Maj:t måtte i proposition till 1927 års riksdag föreslå ett anslag av 1,476,432 kronor 50 öre som bidrag till täckande av hälften av kostnaderna för vissa i skrivelsen närmare omnämnda nybyggnads- och andra utvidgningsarbeten vid lasarettet i Lund och att Kungl. Maj:t jämväl ville taga under omprövning frågan om skälig fördelning mellan statsverket och landstinget av driftkostnaderna för de nu tilltänkta ortopediska och öronklinikerna.

Lasarettens  
direktionens  
framställning  
år 1926.

Direktionen redogör i sin skrivelse, hurusom de tilltänkta utvidgningarna och omändringarna äro att betrakta som en följd av en samverkan mellan den starka utvecklingen av sjukvårdsbehovet och ökningen av den medicinska undervisning, som är förlagd till lasarettet. Det stigande sjukvårdsbehovet har givetvis utgjort den närmaste anledningen till att landstinget beviljat anslag till de tilltänkta utvidgningarna och omändringarna, under det att ökningen av undervisningens krav är grunden för framställningen om statsbidrag i likhet med vad förhållandet varit vid föregående tillfällen för lasarettets utbyggnad, då riksdagen anslag medel som bidrag till byggnads kostnaderna vid utförande av då föreliggande av landstinget dessförinnan godtagna förslag.

Direktionen berör i korthet frågan om utvecklingen under senare år av de kliniker varom nu är fråga — de kirurgiska, ortopediska och otiatriska klinikerna — samt de förhållanden, som å dessa kliniker nu råda, sett från såväl sjukvårdens som undervisningens synpunkt.

Av 1901 års riksdag beviljades medel efter den norm, att statsverket deltog med halva kostnaden till om- och tillbyggnad av lasarettets kirurgiska klinik. Efter samma norm beviljade riksdagen 1914 och 1916 anslag till de då av landstinget beslutade nybyggnaderna (medicinska kliniken, kvinno-kliniken, röntgenavdelningen m. m.) ävensom 1925 års riksdag till utvidgningen av barnsjukhuset. Den ovan angivna om- och tillbyggnaden av ki-

kirurgiska kliniken, vilken utförts efter förslag, som utarbetats framför allt av dåvarande professor Borelius, avslutades år 1905, och därmed erhöll denna klinik sin nuvarande gestalt.

Allteftersom tiden fortskred, utvecklade sig emellertid de kirurgiska hjälpetenskaperna å gränsområdena, och behovet av särskilda representanter för vissa av dessa områden gjorde sig för den kirurgiske klinikchefen på ett allt tydligare och kännbarare sätt gällande — detta såväl med hänsyn till den praktiska sjukvårdens behov, att för den hjälpsökande allmänheten skapa bästa möjliga vårdbetingelser, som ock med hänsyn till undervisningens behov. Professor Borelius drog härur den praktiska konsekvensen, i det han inom den kirurgiska kliniken redan år 1915 avdelade vissa sängplatser för vården av ortopediska fall. Samtidigt anställdes utbildad fackman att här omhänderhava sjukvården. Frivillig klinisk undersökning börjades i detta ämne och en ortopedisk poliklinik upprättades till fromma för både patienter och den studerande ungdomen.

Då efter beviljande av anslag av 1914 års landsting och 1916 års riksdag (med halvering av kostnaden), särskild byggnad för röntgenavdelning och för den kirurgiska polikliniken kommit till utförande vid lasarettet och öppnats år 1918, blev ett visserligen mycket begränsat utrymme inom kirurgiska kliniken, dit röntgenavdelningen och polikliniken förut varit förlagda, disponibelt, och detta användes nu för att bereda ett provisoriskt utrymme såväl för ortopediska polikliniken som ock för operationsavdelning för ortopediska sjukavdelningen.

För vården av sjukdomar i öron, näsa och hals hade poliklinisk lokal redan tidigare funnits å lasarettet, ehuru i en synnerligen bristfällig lokal. För denna polikliniska vård bereddes år 1918 ett mycket begränsat utrymme i den omtalade nybyggnaden för den kirurgiska polikliniken. Samtidigt avdelades vissa sängar inom kirurgiska kliniken för vården av öronsjuka, och övertogs vården av dessa av fackman. Operationsutrymme anordnades gemensamt för den ortopediska och öronavdelningen i den ovan omnämnda lokalen. Under samma år (1918) bestämdes ock, att tjänstgöring i öron- (näs- och hals-)sjukdomar skulle kunna fullgöras i Lund. Sådan tjänstgöring har ock sedan dess oavlåtligt ägt rum härstädes.

Nästa steg, som togs av professor Borelius, var, när han begärde, att dessa båda nu nämnda kliniska avdelningar för ortopedi och öronsjukdomar skulle upptagas som självständiga avdelningar av lasarettet med vardera sin överläkare. Jämlikt väckt förslag blev sådan förändring av sjukhusets reglemente fastställt av Kungl. Maj:t den 15 oktober 1920.

Huru riktigt professor Borelius bedömt sjukvårdsbehovet för ortopediska och öron- (inclusive näsa och hals) sjuka, framgår till fullo ur den utveckling, som dessa sjukvårdsavdelningar under dessa år uppnått. Så uppvisar ortopediska kliniken för år 1921, det första år den i årsberättelsen är upptagen som självständig avdelning, 12,715 underhållsdagar, men för 1925 17,597. För öronavdelningen äro de motsvarande siffrorna 8,988 och 9,402. Vid bedömandet av dessa siffror är emellertid att beakta den starka begränsning av det antal sängar, som upplåtits åt dessa bägge avdelningar, på intet sätt svarande till det verkliga behovet, varför endast en bråkdel av de patienter, som därstädes önskat vård, kunnat mottagas.

Än bättre begrepp om sjukvårdsbehovet ifråga vinner man, om man vänder sig till siffrorna för de polikliniker, vilka som ovan nämnts upprättats i sammanhang med de nämnda avdelningarna. Så har ortopediska



kliniken under år 1918 besökts av 351 patienter med 485 återbesök, men 1921 av 1,084 patienter med 1,338 återbesök. På dessa patienter utfördes detta år 654 oblodiga och 90 blodiga operationer. Dessa siffror äro för år 1925 1,333 patienter med 1,930 återbesök, 797 oblodiga operationer och 90 blodiga. För öronpolikliniken är siffran besökande för år 1918 1,352 patienter med 489 operationer, men för år 1921 2,848 patienter med 3,668 återbesök och 2,275 operationer, samt för 1925 3,675 patienter med 6,539 återbesök eller tillsammans mer än 10,000 besökande för året. Operationernas antal detta år var 2,344.

Nu nämnda förhållanden belysa även det synnerligen otillfredsställande i den situationen, att den stora, ansvarsfulla och maktpåliggande verksamheten i kirurgi måste, jämte den ständigt ökade verksamheten för ortopedi med dess poliklinik samt för öronkliniken, pressas inom den ram, som redan år 1905 färdigställdes för kirurgiska kliniken, varvid självfallet vis inga andra behov kunnat hava avsetts än dem, som hänförde sig till den kirurgiska kliniken själv och dess verksamhet. Svårigheterna i det påtalade förhållandet hava ock skärpts genom den utveckling, som verksamheten å den kirurgiska kliniken själv under dessa år undergått trots det avskiljande av sjukdomsfall från den egentliga kirurgien, vilken jämlikt det ovan sagda där ägt rum under dessa år. Detta belyses väl av följande siffror. År 1906 voro underhållsdagarnas antal å kirurgiska kliniken 43,749, år 1917 49,957, men år 1925 69,604 med 1,904 utförda operationer. Så är det ej att förvåna sig över, att svårigheterna inom den kirurgiska kliniken med dess bägge avläggare nu kommit till bristningsgränsen.

Detta gäller i första hand i sjukvårdsavseende. Men för visso gäller det som en bestämd regel, att medicinsk undervisning ej på tillfredsställande sätt kan meddelas under annan förutsättning, än att det i den till undervisning använda kliniken råder tillfredsställande förhållanden för sjukvården. För kirurgiens vidkommande har undervisningsarbetet avsevärt ökats sedan år 1905, dels genom den starkt ökade tillströmningen av medicine kandidater, dels ock genom de viktiga omändringarna i bestämmelserna för undervisningen, som varit gällande, om ock endast provisoriskt, men dock utan avbrott sedan år 1918. Efter den då införda ordningen i den form, vari den under senaste år applicerats, skola nämligen alla de studerande, som här börjat sina tjänstgöringar i medicin och kirurgi, här ock avsluta dem. Före 1918 var undervisningen i dessa ämnen endast en förberedelse för den, som de studerande sedan skulle erhålla i Stockholm. Genom nämnda förändring hava tydligen anspråken på det kliniska materialet härstades i mycket betydande grad vuxit. Det har därför varit ett för undervisningen i kirurgi synnerligen lyckligt förhållande, när det kliniska materialet i kirurgi de senare åren tillvuxit på det sätt, som framgår ur de ovan angivna siffrorna, och det kan med fog betecknas som ett livsintresse för den kirurgiska undervisningen, att ingen minskning av detta kliniska material får äga rum.

Vad angår ortopedien, så har det, såsom förut nämnts, av läkaren vid avdelningen från första början eller sedan år 1915 meddelats frivillig undervisning åt de studerande. Direktionen erinrar om, hurusom det kungl. brevet av 1925 föreskrivit obligatorisk undervisning i ortopedi att meddelas vid härvarande lasarett.

Undervisningen i öronsjukdomar har, som ovan nämnts, allt sedan år 1918 varit förlagd till härvarande lasarett.

För den medicinska undervisningen är det erforderligt att i första hand ett stort och omväxlande antal sjukdomsfall är tillgängligt, för att den akademiske läraren skall kunna göra sin undervisning tillbörligt fyllig och den enskilde tjänstgörande kandidaten erhålla tillräckligt iakttagelsematerial. I detta hänseende har sjukvårdsbehovets stegring (alltså landstingsintresset) i sin ordning fört till en fortskridande tillväxt av det kliniska materialet och sålunda lyckligt tillmötesgått ökningen av undervisningens krav, statsintresset. På samma gång blir det jämväl ett klart och tydligt statsintresse, att sjukvårdsbehovet tillgodoses med tillräckligt stora och väl utrustade lokaler.

Det framhölls ovan och inses noggsamt av envar, som i någon mån sysselsatt sig med dessa frågor, att tillfredsställande betingelser för en undervisning av blivande läkare omöjligen kan ernås under annan förutsättning, än den att tillfredsställande förhållanden råda för sjukvården å avdelning, där sådan undervisning skall lämnas. Härutinnan kan utan tvekan det omdömet givas, att samtliga de tre här ifrågavarande avdelningarna äro alldeles för trånga, liksom att en tillfredsställande anordning endast kan vinnas på den väg, att den ortopediska avdelningen och öronavdelningen brytas ut ur sin nuvarande lokala gemenskap med den kirurgiska moderkliniken, och denna senare ensam får förfoga över de utrymmen, som ursprungligen avsetts för densamma.

Vad de polikliniska utrymmena beträffar må i detta sammanhang erinras om de alldeles olidliga förhållanden, som nu råda för den polikliniska undervisningen i ortopedi och öronsjukdomar. För öronkliniken finnes endast 3 smärre rum tillgängliga, och här skola mer än 10,000 personer per år mottagas (eller 30 å 40 per dag i genomsnitt för hela året) och samtidigt de studerande hava sin dagliga undervisning och deltaga i undersökningen av patienterna. Även lokalerna för den ortopediska polikliniken, vilka, som det framgår ur det ovan sagda, ej danats för denna uppgift, lämna synnerligen mycket övrigt att önska.

Med hänsyn till rådande svårigheter och de allvarliga olägenheterna har direktionen, sedan landstinget åren 1923, 1924 och 1925 anvisat medel för ändamålet, låtit utarbета förslag till utvidgningar och omändringar av Lunds lasarett, i första hand avseende nya kliniker för ortopedi och öronsjukdomar.

Härvid har direktionen, nu liksom vid föregående utbyggnadstillfällen, från början tagit hänsyn jämväl till undervisningens krav, vilka här framträda dels i anordnandet av särskilda, eljest obehövlige lokaler (föreläsningssalar m. m.), dels i storleken av alla de lokaler, i vilka de tjänstgörande medicine kandidaterna skola kunna rymmas för att följa gången av sjukvårdsarbetet. I övrigt har planen för ifrågavarande tvenne nya kliniker företagits så försiktigt som möjligt. Den räknar med 85 sjukplatser på den ortopediska och 40 på öronkliniken. Med kändedom om nuvarande ansökningsfrekvens å de båda avdelningarna torde dessa siffror vara att betrakta som minimisiffror för en utvidgning, och denna är alltså hållen inom en ram, som icke utan framtida olägenhet skulle kunna göras snävare.

Till förklaring av nedan angivna kostnadsberäkningar liksom av insända ritningar må emellertid här erinras om det kontrakt med pensionsstyrelsen, som antagits av 1926 års landsting. Enligt detta avses det att vid Lunds

lasarett (utom uppförandet av en särskild paviljong för reumatiskt sjuka, som dit hänvisas av pensionsstyrelsen, efter enahanda grunder som sådan anordning i olika län dels redan beslutats, dels f. n. planeras,) även å den nu planerade ortopediska kliniken inreda 24 sängar, som skola stå till pensionsstyrelsens förfogande. Då de ej komma att stå till förfogande enbart för länets patienter och patienterna å dessa 24 platser, vilka skola dit hänvisas av pensionsstyrelsen, ej helt motsvara arten av det sjukvårdsbehov, som eljest fylles av en ortopedisk klinik, så har det varit nödvändigt att uppgöra förslaget till ortopedisk klinik med dessa 24 platser utöver de 85, som förut beräknats nödvändigt för ortopediska kliniken. Kostnaden för dessa 24 platser äro ej inberäknade i den kostnadssumma, som avses att täckas av dels statsverket, dels landstinget, utan landstinget åtager sig ensam kostnaderna för 24/109 delar av ortopediska kliniken och avser att få dessa kostnader täckta genom kontraktet med pensionsstyrelsen, som härför använder medel, vilka av Kungl. Maj:t ställts till dess förfogande för dess sjukvårdande verksamhet.

För att erhålla tillfredsställande vårdbetingelser å den kirurgiska kliniken krävas emellertid utom utflyttandet av den ortopediska och öronavdelningen ännu vissa andra förändringar härstädes. Detta gäller hela den yttre anordningen med bilokaler för sjukvårdens behov (toilettavdelningar, slaskrum, snyggingsrum och förrådsrum m. m.). Då den kirurgiska kliniken vid senaste nybyggnad fingo dessa avdelningar endast ordnade på sätt, vilket bör betraktas som otillfredsställande, även om man beaktar att cirka 25 år flutit sedan dess, anser direktionen det ej vara ur vägen att omnämna, hurusom ritningen till dessa sjukavdelningar i dess nuvarande form är uppgjord av en äldre nu framliden arkitekt, och ej av den nu vid sjukhusförslagens uppgörande verksamme arkitekten.

Vid kirurgiska klinikens senaste utbyggnad år 1905 uppläts det ursprungligen till operationssal utbyggda utrymmet till barnavdelning. Med hänsyn till den sedan många år rådande platsbrist, som gjort sig starkt gällande för denna klinik, måste ett senare här inrett dagrum även upplåtas till sjuk-sal för barn. Denna sjukavdelning har på detta sätt blivit ytterst oändamålsenlig. Så är passagen genom teköket den enda väg, som finnes från sjukavdelningen och till såväl toilett som slaskrum. Vidare gör sig bristen av isoleringsrum på det allra starkaste gällande. Då fall av infektions-sjukdomar inom en barnavdelning alltsom oftast förekomma, vålla dylika sjukdomsfall nu de allra största svårigheter för uppehållande av sjukvården, ej sällan medförande störande avbrott även för den kliniska undervisningen.

De erforderliga förändringarna bestå i anordnandet av ett större antal isoleringsrum, av inredandet av toilettavdelning och slaskrum för senast omtalade barnavdelning inom det nuvarande vindsutrymmet samt vidare i anordnandet av de nödiga bilokalerna för de olika kirurgiska sjukavdelningarna jämte en mindre utvidgning vid föreläsnings- och operationssalen.

För röntgenavdelningen (dess terapeutiska avdelning) föreslås en förändring, som skall möjliggöra en ökad kapacitet för utförande av röntgenbehandling. Denna avdelning är nämligen redan nu anlitad till maximum, och då den föreslagna utvidgningen av sjukhuset med dess starka ökning på sängantalet kommer att medföra ökade anspråk på denna terapeutiska avdelning, är det nödvändigt att här vinna en ökad kapacitet, vilket nås genom mindre förändringar inom byggnadens nuvarande ram.

Det nu framlagda förslaget innefattar även uppförandet av nytt kök. Anledningen härtill är, att det nuvarande köket, som färdigställdes år 1905, var avsett för lasarettets dåvarande storlek, nämligen 408 sängplatser och en personal på 90 människor eller för att bereda kost åt tillsammans 498 personer. För närvarande är sängplatsernas antal 696 och personalen, som erhåller kost, utgör 380 eller tillsammans 1,076 personer.

Då köket ej utvidgats under dessa år, är det lätt att förstå, att det ej är möjligt att nu öka anspråken på det nuvarande köket. Enligt nu föreliggande förslag skulle det emellertid nu tillkomma en stor utvidgning av lasarettets sängantal med därav följande betydliga utökning även av personalen.

Nu äro emellertid tomtförhållandena sådana, att det nuvarande köket ej kan i någon riktning utbyggas, beläget som det är vid tomtgränsen och inklämt mellan denna och sjukavdelningarna. Ej heller är det möjligt att påbygga detsamma i höjden, enär det ligger endast på 7 meters avstånd från lasarettets pediatrika avdelning (och söder om densamma), varför en påbyggnad skulle beröva denna avdelning ljus till en sådan grad, att denna möjlighet är utesluten.

Då det av hänsyn till driftkostnaderna är otänkbart att anordna tvenne kök, finnes således ingen annan möjlighet än att uppföra nytt kök för hela sjukhuset.

Det har visat sig nödvändigt att för genomförandet av dessa nybyggnadsförslag vinna även en utvidgning av den elektriska anläggningen, varför ny ånggenerator kräves.

Direktionen meddelar vidare, att förslagen att lösa de nu angivna uppgifterna redan voro utarbetade till 1925 års landsting, ehuru direktionen då ej framställde formligt förslag i ärendet, emedan de då beräknade kostnaderna syntes så stora, att man borde ännu en gång undersöka, huruvida ej en minskning av kostnaderna på någon väg skulle kunna vinnas. De nu föreliggande förslagen, som landstinget för sin del antagit, hava, efter vad direktionen vidare meddelar, under det sista året varit föremål för en mycket ingående behandling av medicinalstyrelsen samt av representant från byggnadsstyrelsen. Härunder hade förslag till de nya sjukavdelningarna omarbetats efter en riktlinje, för vilken sjukhusdirektören professor Karl Petrén gjort sig till tolk, nämligen att de uppföras med centralkorridor, byggd på båda sidor.

Förändringen till denna typ av de ursprungliga förslagen, varvid dock även alla utrymmen i görligaste mån blivit pressade (och om möjligt förminskade) har i förening med övriga åtgärder i besparingssyfte visat sig medföra mycket betydande besparingar nämligen tillsammans icke mindre än 498,000 kr. Olika möjligheter hava härvid diskuterats, de av styrelserna och deras representanter ifråga framställda synpunkterna hava i flera avseenden vunnit beaktande och förslagen äro i sin nuvarande form framgångna ur detta samarbete. Förslagen hava i denna form under diskussionen godtagits av medicinalstyrelsen och byggnadsstyrelsens representant, som deltagit i förhandlingarna.

Utgifterna för denna ombyggnad framgår ur nedanstående

TABLÅ.<sup>1</sup>

åskådliggörande de beräknade kostnaderna.

Byggnad.	K o s t n a d e r.			Summa Kronor.
	Det egentliga byggnads- arbetet. Kronor.	Värme och sanitärtek- niska detal- jen. Kronor.	Det elektro- tekniska arbetet. Kronor.	
1. Ortopediska avdelningen .	849,068	142,317	59,032	1,050,417
2. Öronkliniken . . . . .	444,062	90,840	38,300	573,202
3. Centralköket . . . . .	520,000	189,820	44,500	754,320
4. Norra ångcentralen . . . . .	30,700	44,490	30,200	105,390
5. Sammanbindningsgångar och yttre ledningar till de nya sjukhusen . . . . .	43,494	60,850	250	104,594
6. Våganläggnings-, plane- rings-, planterings- m. fl. arbeten . . . . .	47,194	—	1,400	48,594
7. Nödiga omändringar av kirurgiska kliniken . . . . .	184,660	42,410	6,100	233,170
8. Omändringsarbeten i det gamla centralköket . . . . .	19,168	2,700	4,700	26,568
9. Ånggenerator . . . . .	—	—	40,300	40,300
10. Utvidgning av röntgenin- stitutet . . . . .	16,310	—	—	16,310
Summa kronor	2,154,656	573,427	224,782	2,952,865

Vid lasarettsdirektionens nu berörda skrivelse är fogat utdrag av protokoll hållet vid Malmöhus läns landstings lagtima möte i Malmö år 1926. Säsom framgår av detta protokoll hade *landstingets hälsovårdsutskott* avgivit ett betänkande i detta ärende, så lydande:

Malmöhus  
länslandsting  
1926.

Då detta ärende förelåg vid 1925 års landsting, hade sjukvårdsavdelningen inom landstingets förvaltningsutskott givit en skildring av den betydelsefulla plats i organisationen av lasarettsväsendet, som bör tillkomma ett centrallasarett sådant som sjukvårdsinrättningarna i Lund. Hälsovårdsutskottet hade intet att häremot erinra. Likaså erhöll utskottet vid det besök, som landstinget avlade vid Lunds lasarett, tillbörlig visshet om behovet av de nu tilltänkta utvidgningarna av lasarettet och uttalade önskvärdheten av, att utvidgningsplanen genom fortsatt beredning kunde föras fram till slutligt avgörande vid nästkommande års, alltså 1926 års landsting. I likhet med det samlade förvaltningsutskottet, till vars

<sup>1</sup>) I detta sammanhang må anföras, att landstinget i sitt beslut ej följt fakultetens förslag att förskjuta öronkliniken mot norr utan med hänsyn till de ökade kostnader, som detta skulle medfört, ca 21,000 kr. (frånsett ökade driftkostnader, som därav skulle blivit följden), beslutat, att den ursprungligen tilltänkta placeringen av öronkliniken närmare den medicinska på sätt, som framgår av situationsplanen, skulle bibehållas.

utförliga skildring av detta ärendes nuvarande läge hälsovårdsutskottet kan hänvisa, finner hälsovårdsutskottet, att utvidgningsplanen nu i såväl formellt som sakligt hänseende blivit föremål för överarbetning av slutgiltig art. Representanter för statsintresset i denna fråga har beretts tillfälle att ingående deltaga i ärendets slutliga utformning, på olika vägar hava betydande besparingar kunnat åstadkommas, och genom medverkan av pensionsstyrelsen hava vårdmöjligheterna vid lasarettet ytterligare tillgodosetts på området för ett socialt mycket betydelsefullt verksamhetsfält.

Ej heller har hälsovårdsutskottet något att erinra mot förslaget till fördelning av byggnadskostnaderna mellan staten och landstinget. Däremot anser utskottet det behöfligt att något beröra den utan tvivel mycket viktiga frågan, i vilken mån det kan vara berättigat, att staten deltaga i driftkostnaderna för de tilltänkta ortopediska och öronkliniker. Utöver det sjukvårdsintresse, som givetvis i avsevärd grad föranlett behovet av nu ifrågavarande utvidgningar, finnes otvivelaktigt ett betydande statsintresse att utnyttja de nya avdelningarna för den medicinska undervisningens behov, och rättvisan bör under dessa förhållanden kräva, att staten deltaga i bestridandet av driftkostnaderna. Utskottet finner sig visserligen icke böra gå så långt, att denna statens medverkan uppställas som ett oeftergivligt villkor för förordandet av det föreliggande förslaget. Men utskottet finner det angeläget att redan nu framhålla det berättigade i fordran på nämnda medverkan från statens sida och förväntar alltså, att statsmakterna skola komma att, med erkännande härav, befinnas villiga till en överenskommelse om fördelningen av driftkostnaderna, och att vid sådan överenskommelse skälig hänsyn skall komma att tagas till liknande överenskommelser vid jämförbara sjukvårdsinrättningar. Nämnda tankegång bör även komma till uttryck i den skrivelse, genom vilken förevarande förslag och landstingets beslut komma att delgivas Kungl. Maj:t.

Beträffande förslaget till kontrakt med pensionsstyrelsen har utskottet efter inhämtade ytterligare upplysningar erhållit den bestämda uppfattningen, att landstingets intressen här tillbörligt bevakats och att de tilltänkta sjukavdelningarna kunna förväntas bli av stor betydelse även för länets invånare. Utskottet förordar sålunda förslaget till kontrakt.

Hälsovårdsutskottets förslag gick alltså ut på följande, nämligen

att landstinget, med godkännande av vad som föreslagits beträffande utvidgningar och omändringar vid Lunds lasarett — dock med placering av den föreslagna öronkliniken på förut tilltänkt sätt — ville för ändamålet å extra stat anvisa ett belopp av 1,456,282 kronor 50 öre, att utgå under försättning att ett lika stort belopp erhålles av statsmedel med bestämmelse tillika, att det anvisade anslagsbeloppet skall anskaffas genom tillfälliga lån på högst fem års återbetalningstid;

att, därest detta förslag vinner landstingets bifall, landstinget ville befullmäktiga direktionen att å dess vägnar hos Kungl. Maj:t hemställa om avlåtande av proposition till 1927 års riksdag om beviljandet för ändamålet av lika stort belopp;

att landstinget vidare ville för sin del antaga visst förslag till avtal mellan pensionsstyrelsen och landstinget, och befullmäktiga sitt förvaltningsutskott att å dess vägnar ingå det definitiva kontraktet med pensionsstyrelsen, samt

att, därest nu nämnda förslag bifalles av landstinget och statsmakterna,

landstinget ville bemyndiga förvaltningsutskottet att i den mån statsbidraget respektive bidraget från pensionsstyrelsen ej skulle utfalla i den ordning, som för byggnadsarbetenas normala fortgång kommer att krävas, lämna lasarettsdirektionen förskott å mot statsbidraget, respektive bidraget från pensionsstyrelsen svarande belopp, med rätt för förvaltningsutskottet att, därest tillgängliga medel ej skulle för ändamålet förslå, upptaga lån å erforderliga belopp å högst två års återbetalningstid.

Landstingets beslut utföll i enlighet med utskottets förslag; mot beslutet var herr O. Olsson i Kullenbergstorp skiljaktig, i det han yrkat bifall till utskottsbetänkandet med den ändring, att för anslags utgående måtte uppställas såsom villkor, att statsmakterna, i enlighet med vad utskottet i sin motivering uttalat, måtte bidra till driftkostnaderna för de ortopediska och öronklinikerna efter enahanda grunder, som i fråga om jämförbara sjukvårdsinrättningar kunde bli fastställda.

I enlighet med hemställan av hälsovårdsutskottet beslöt landstinget vidare att bevilja ett förslagsanslag å 40,300 kronor för utvidgning av lasarettets ånggeneratoranläggning samt bemyndiga lasarettsdirektionen att hos Kungl. Maj:t hemställa om statsbidrag med hälften av kostnaden härför. Sammanlagda beloppet av det statsbidrag, motsvarande halva den beräknade kostnaden för lasarettsutvidgningen, som av landstinget begärdes, uppgick alltså till 1,476,432 kronor.

I avseende å driftkostnadsfrågan framhåller direktionen i sin ovanberörda skrivelse, hurusom det av landstingets beslut framginge, att landstinget skulle finna det överensstämmande med rättvisans krav, om Kungl. Maj:t vid behandling av detta ärende ville jämväl upptaga till omprövning frågan om skälig fördelning mellan statsverket och landstinget av driftkostnaderna för de nya ortopediska och öronklinikerna. Däremot hade landstinget icke åsyftat någon förändring i nu nämnda hänseende beträffande de redan förefintliga klinikerna å sjukhuset.

Direktionen hade, såsom framgår av dess skrivelse, vidare hänvänt sig till medicinska fakulteten i Lund för att erhålla de krav, som ur undervisningens synpunkt vore att ställa på lasarettet, vederbörligen belysta. Fakultetens yttrande, som är bifogat direktionens skrivelse, innehåller följande:

Medicinska  
fakulteten  
i Lund.

De utvidningar, som föreslagits, utgöras av en nybyggnad för öronavdelningen, en för ortopediska avdelningen och därjämte en mindre tillbyggnad för samt ändringar av den nuvarande kirurgiska avdelningen.

Beträffande först öron- och ortopedavdelningarna ha dessa bägge hittills varit och äro fortfarande inhyta på den kirurgiska avdelningen där ett visst antal sängplatser provisoriskt och med rätt stor svårighet upplåtits åt vardera av dessa avdelningar, vilka tillkommit efter det den kirurgiska klinikens senaste nybyggnad och omdaning avslutats. Dels därigenom att de förstnämnda klinikernas patienter varit och äro fördelade bland den kirurgiska klinikens och dels därigenom att öron- och ortopedklinikerna haft och hava gemensamma operations- och undervisningslokaler med den kirur-

giska kliniken har självfallet undervisningen mycket försvårats. Då där jämte tillströmningen av patienter till såväl öron- som ortopedkliniken städse varit avsevärt större än vad som kunnat mottagas med de nuvarande trånga lokalerna och det starkt begränsade sängantalet, är det uppenbart att de föreslagna nybyggnaderna för dessa kliniker komma att medföra mycket stora fördelar för undervisningen i sagda discipliner.

Genom dessa bägge nybyggnader vinnes även att de utrymmen och sängplatser, som nu å kirurgiska avdelningen, såsom redan sagts, disponeras av öron- och ortopediska klinikerna, återbördas åt den nu mycket överbelagda kirurgiska kliniken till påtaglig vinst för undervisningen vid denna klinik, vars undervisningsmaterial därigenom kan utökas. De mindre omändringarna och tillbyggnaderna inom den kirurgiska kliniken äro därjämte ej blott från sjukvårds- utan även från undervisningssynpunkt både behöfliga och önskvärda.

Fakulteten kan på grund av ovanstående ej undgå att beteckna genom förändret av samtliga de nu föreslagna nybyggnaderna och förändringarna som ett från undervisningssynpunkt trängande önskemål.

Vad slutligen placeringen av de nu planerade byggnaderna beträffar, anser fakulteten sig böra framhålla, att av de framlagda förslagen det är att föredraga, där öronkliniken förlagts längst i norr, vid vilken anordning nämligen hänsyn toges till möjligheten för en tillbyggnad av den medicinska kliniken, om och när en sådan framdeles skulle finnas vara önskvärd. I övrigt har fakulteten intet att erinra mot den översända planskissen över byggnadernas ömsesidiga förläggning».

Härjämte äro vid direktionens meranämnda skrivelse fogade kostnadsberäkningar och ritningar, till vilka jag nu allenast tillåter mig hänvisa.

Myndigheter-  
nas ytt-  
randen.

Efter remiss har vidare *kanslern för rikets universitet* efter hörande av *medicinska fakulteten* och det *större akademiska konsistoriet i Lund*, vilka myndigheter tillstyrkt förslaget — i utlåtande den 22 oktober 1926 livligt förordat bifall till framställningen.

Likaledes har *medicinalstyrelsen* i utlåtande den 2 november 1926 förordat förslaget och därvid anfört följande:

För egen del får *medicinalstyrelsen* vitsorda de i framställningen gjorda uttalandena om nödvändigheten av att den vid Malmöhus läns sjukvårdsinrättningar i Lund rådande trångboddheten avhjälpes och om behovet av särskilda lokaler för framförallt undervisningen i ortopedi och öronsjukdomar.

Då utrymmena vid ett undervisningssjukhus, varom här är fråga, måste tilltagas avsevärt större än som är nödvändigt beträffande ett uteslutande för meddelande av sjukvård avsett sjukhus, torde det få anses skäligt, att staten bidrager till förevarande nybyggnads- och andra utvidgningsarbeten, och anser *medicinalstyrelsen*, att dylikt bidrag bör, liksom fallet varit vid tidigare om- och tillbyggnader vid lasarettet, utgå med halva byggnads-kostnaden.

Enligt *medicinalstyrelsens* förmenande skulle i enlighet med ärendet tillhörande ritningar verkställda ny- och ombyggnader vid Lunds lasarett bliva synnerligen lämpliga för därmed avsedda ändamål. *Styrelsen* vill också



vitsorda, att för så vitt styrelsen kan bedöma saken största möjliga sparsamhet iakttagits vid byggnadsplanernas uppgörande.

Vad angår en del av ansökningen, som avser begäran om tagande under omprövning av frågan om skälig fördelning mellan statsverket och landstinget av driftkostnaderna för de tilltänkta ortopediska och öronklinikerna, får medicinalstyrelsen anföra följande.

Beträffande kravet på en dylik fördelning åberopas i ansökningen en av Malmöhus läns landstings hälsovårdsutskott uttalad förväntan, att statsmakterna skola komma att befinnas villiga till en överenskommelse om fördelning av driftkostnaderna ifråga och att vid sådan överenskommelse skälig hänsyn skall komma att tagas till liknande överenskommelser vid jämförbara sjukvårdsinrättningar. Någon dylik nu gällande överenskommelse har medicinalstyrelsen veterligt icke träffats. Med styrelsens utlåtande i saken torde därför böra anstå, till dess frågan om statsbidrag till driftkostnaderna vid kliniker å undervisningssjukhus kan komma att bliva upptagen till prövning i annat sammanhang än det nu föreliggande.

*Byggnadsstyrelsen* har den 2 december 1926 avgivit yttrande i ärendet och därvid förklarat, att styrelsen, som jämte medicinalstyrelsen varit i tillfälle att följa arbetet med upprättandet av det föreliggande ritningsförslaget, icke hade något annat att erinra beträffande detsamma, än att anordningarna för ventilation i ortopediska avdelningen och öronklinikerna icke syntes bliva fullt tillfredsställande, då evakueringskanaler enligt förslaget där endast skulle anordnas från specialrum och korridorer. För sjuksalar och sjukrum, som genom enkla dörrpartier vore förbundna med korridorer, syntes visserligen dylika kanaler ej vara erforderliga, men syntes för rum, som genom tamburpartier med dubbla dörrar vore avskiljda från korridorerna, evakueringskanaler knappast kunna undvaras.

Genom beslut den 10 december 1926 uppdrog Kungl. Maj:t åt 1926 års sjukhuskommission — landshövdingarna C. Malmroth och S. H. Kvarnzelius samt ledamoten av riksdagens andra kammare R. Jansson i Falun — att skyndsamt dels verkställa utredning, huruvida och i vilken utsträckning de föreslagna nybyggnads- och utvidgningsarbetena vore betingade av den sjukvårdsinrättningarna nu tillkommande uppgiften att utbilda läkare, dels ock angiva storleken av det bidrag, som med hänsyn till sjukvårdsinrättningarnas nyssnämnda uppgift skäligen borde till nu förevarande ändamål ifrågasättas utgå av statsmedel.

1926 års sjukhuskommission.

Med utlåtande den 11 februari 1927 har kommissionen inkommit med den begärda utredningen.

Kommissionen erinrar till en början om de principer, som under de senaste 25 åren tillämpats vid uppförandet och drivandet av lasarettet i Lund, ävensom om de grunder, vilka kommissionen föreslagit skola komma till tillämpning i avseende å uppförande och underhåll i avseende å ett kliniskt centralsjukhus i Stockholm.

Härefter yttrar kommissionen:

*Bihang till riksdagens protokoll 1927. 1 saml. 143 häft. (Nr 167).*

Enligt kommissionens uppfattning skulle det för såväl staten som de olika sjukvårdsområdena vara önskvärt, att det ekonomiska samarbetet vid de kliniska sjukhusen kunde ordnas efter enhetliga linjer. Med hänsyn härtill skulle det ligga närmast till hands att låta med avgörandet av frågan om statsbidrag till de nu ifrågasatta ny- och ombyggnaderna vid lasarettet i Lund anstå, intill dess statsmakterna tagit ståndpunkt till de av kommissionen beträffande samarbetet med Stockholms stad och Stockholms län föreslagna huvudgrunderna. Emellertid anser sig kommissionen icke kunna framställa yrkande i sådan riktning. Vid ett besök, som kommissionen avlagt vid sjukvårdsinrättningarna i Lund, har det nämligen visat sig, att de föreslagna utvidgningarna äro av behovet påkallade. Den kirurgiska kliniken arbetar sålunda under svåra lokala förhållanden. De otiatriska och ortopediska klinikerna äro inrymda i samma byggnad som den kirurgiska kliniken utan att de olika avdelningarna kunnat lokalt åtskiljas. Det beräknade antalet vårdplatser uppgick år 1925 å kirurgiska kliniken till 147, å ortopediska till 28 och å otiatriska till 23 eller till sammanlagt 198 platser. Medelbeläggningen under året visade emellertid betydligt högre siffror. Sålunda vårdades i medeltal under år 1925 å kirurgiska kliniken 191, å ortopediska kliniken 48 och å otiatriska kliniken 26 patienter eller tillhoppa 265 patienter. Högsta antalet vårdade någon dag under året å dessa tre kliniker uppgick till respektive 245, 64 och 33 eller sammanlagt till icke mindre än 342 patienter. Vid kommissionens besök å lasarettet kunde även klart konstateras, att antalet vårdplatser å den kirurgiska avdelningen icke är tillfyllest. Alla tillgängliga utrymmen hava tagits i anspråk för sjukplatser och detta till och med i en utsträckning, som under normala förhållanden icke borde få äga rum, särskilt vid ett kliniskt sjukhus. Att snara åtgärder till avhjälpande av bristen på vårdplatser måste vidtagas, finner kommissionen därför uppenbart.

Den fråga, som det för kommissionen gällt att söka utreda, har i första hand avsett, huruvida behovet av nya vårdplatser är betingat av landstingets sjukvårdande verksamhet eller av undervisningen. På grund av upplysningar, som vid besöket i Lund inhämtades av respektive klinikefver, har approximativt kunnat beräknas i vad mån de nu ifrågasatta nybyggnaderna för ortopediska och otiatriska klinikerna äro erforderliga för att tillgodose undervisningsverksamheten. Det framlagda byggnadsförslaget förutsätter, att å den nya ortopediska kliniken skulle kunna inrymmas 85 vårdplatser och å öronkliniken 40 vårdplatser. Enligt uppgift skulle 45 vårdplatser väl räcka till för vård av länets patienter å ortopedavdelningen. Återstående antal platser å denna klinik eller sålunda 40 platser äro så gott som uteslutande erforderliga för att undervisningen i ortopedi skall kunna på ett tillfredsställande sätt bedrivas vid universitetet. För att kunna bereda jämväl utomlänspatienter plats å lasarettet och på så sätt erhålla tillräckligt material för undervisningen i ortopedi måste denna klinik sålunda givas dubbelt så stor omfattning som eljest vore erforderligt. I fråga om öronkliniken måste enligt lämnad uppgift två tredjedelar av kostnaderna för denna kliniks utbyggande anses vara betingade av sjukvårdsbehovet. Återstående en tredjedel är närmast beroende av lasarettets karaktär av undervisningssjukhus. Beträffande övriga föreslagna nybyggnads- och omändringsarbeten äro dessa nödvändiga för att på ett tillfredsställande och ekonomiskt lönande sätt kunna uppehålla driften vid lasarettets samtliga avdelningar. Då staten tidigare vid lasarettets utbyggande lämnat bidrag med

hälften av byggnadskostnaderna, torde det vara lämpligt och skäligt att bidrag efter samma beräkningsgrund lämnas jämväl till dessa nybyggnads- och förbättringsarbetens utförande. Staten bör nämligen såsom huvudman för hälften av det nu befintliga sjukhuset deltaga i dessa kostnader till lika stor del som landstinget. Vidkommande den ifrågasatta utvidgningen av röntgeninstitutet torde denna till huvudsaklig del vara beroende av lasarettets uppgift att tjäna såsom undervisningssjukhus. Den nuvarande röntgenavdelningen lär nämligen fylla de anspråk, som rimligen kunna ställas å en dylik avdelning vid ett större länslasarett. Ehuru kostnaden för röntgeninstitutets utvidgning sålunda helt borde falla å statsverket, har landstinget åtagit sig deltaga i bestridandet av halva omändringskostnaden.

Då utgifterna för uppförandet av den nya öronkliniken beräknats till 573,202 kronor samt staten allenast till en tredjedel eller 191,067 kronor 33 öre skulle lämna bidrag härtill men i övrigt fördelning av kostnaderna, — uppskattade till 2,379,663 kronor — skulle ske med hälften å staten och hälften å landstinget, skulle det å statsverket fallande beloppet uppgå till 1,380,898 kronor 83 öre. Landstingets andel skulle belöpa sig till 1,571,966 kronor 17 öre.

Enligt kommissionens mening måste alltså de föreslagna nybyggnads- och utvidgningsarbetena vid sjukvårdsinrättningarna i Lund till stor del anses vara betingade av den lasarettet nu tillkommande uppgiften att utbilda läkare. Det bidrag, som med hänsyn härtill bör utgå av statsmedel, torde skäligen icke kunna fastställas att utgå med lägre belopp än 1,380,898 kronor 83 öre.

Lasarettsdirektionen har emellertid i sin framställning hemställt, att statsbidrag till täckande av de beräknade byggnadskostnaderna måtte liksom vid tidigare verkställda utvidgningar av lasarettet utgå med hälften av totalkostnaderna eller sålunda med 1,476,432 kronor 50 öre.

Ehuru kommissionen, såsom förut berörts, ur principiell synpunkt anser det vara angeläget att fasta och såvitt möjligt likartade normer fastställas för det ekonomiska samarbetet mellan staten och landstingen vid uppförandet av de kliniska sjukhusen, har kommissionen för sin del icke något att erinra mot att i nu förevarande fall statsbidrag utgår med det av lasarettsdirektionen ifrågasatta beloppet. Vissa enligt kommissionens förmenande tungt vägande skäl kunna nämligen åberopas till stöd för lasarettsdirektionens framställning.

Till en början må erinras därom, att Malmöhus läns landsting redan anvisat hälften av det erforderliga kostnadsbeloppet under förutsättning att ett lika stort belopp för byggnadsarbetenas utförande kunde erhållas av statsmedel. Väsentlig betydelse måste jämväl tillmätas den omständigheten, att de nybyggnads- och utvidgningsarbeten, som nu äro avsedda att komma till stånd, utgöra den sista etappen i en sedan flera år tillbaka uppgjord byggnadsplan. Några större byggnadsarbeten — utöver de nu ifrågasatta — för tillgodoseendet av undervisningsverksamheten vid universitetets kliniker synas icke vara erforderliga vid lasarettet i Lund under en avsevärd tid framåt, med undantag dock av att en redan planerad psykiatrisk klinik torde komma att inrättas.

Vid upprättandet av det nu framlagda tillbyggnadsförslaget har lasarettsdirektionen vidare haft att stödja sig på en 25-årig praxis i fråga om engångskostnadernas fördelning mellan staten och landstinget med hälften å vardera. Enligt av direktionen lämnad uppgift har under ärendets förbe-

redande behandling vederbörande departementschef jämväl givit sin anslutning till att samarbetet mellan staten och landstinget beträffande den nu ifrågasatta utvidgningen ordnades efter samma linjer som de tidigare tillämpade.

Kommissionen vill slutligen framhålla, att den nu gällande principen för driftkostnadernas gäldande vid lasarettet i viss mån talar för att staten lämnar ett större bidrag till byggnadskostnadernas bestridande. Även om ändrade bestämmelser rörande driftkostnadernas fördelning komma till stånd, böra enligt kommissionens mening dessa kostnader i huvudsak bäras av landstinget. Som driftkostnaderna vid lasarettet under år 1925 uppgingo till i runt tal 1,200,000 kronor samt statens bidrag till deras gäldande belöpte sig till cirka 86,000 kronor, kan statens andel härutinnan beräknas till omkring 7,2 procent. Därest bidrag av statsmedel lämnas till de nu föreslagna nybyggnads- och utvidgningsarbetena med hälften av det erforderliga beloppet, böra de grunder, som genom 1925 års riksdags beslut blivit fastställda för bidrag till bestridande av lasarettets driftkostnader, allt fortfarande komma till tillämpning.

På grund av vad sålunda anförts uttalar kommissionen såsom sin mening, att enligt approximativa beräkningar de av direktionen för Malmöhus läns sjukvårdsinrättningar i skrivelse till Kungl. Maj:t av den 18 september 1926 föreslagna nybyggnads- och utvidgningsarbetena vid lasarettet i Lund måste anses betingade av den lasarettet nu tillkommande uppgiften att utbilda läkare till den utsträckning att statsverket bör bidra med en tredjedel för uppförandet av den ifrågasatta nya öronkliniken samt med hälften i fråga om övriga byggnadskostnader, i följd varav bidrag till byggnadskostnadernas bestridande synes böra utgå av statsmedel med i runt tal 1,380.900 kronor.

Därest det med hänsyn till föreliggande omständigheter skulle finnas skäligt, att statsbidrag liksom hittills bör utgå för byggnadskostnadernas gäldande med hälften av statsmedel, anser kommissionen sig icke hava anledning framställa någon erinran mot en dylik anordning.

Under alla omständigheter böra emellertid enligt kommissionens uppfattning de av riksdagen fastställda normerna för driftkostnadernas bestridande vid lasarettet alljämt bliva gällande.

Tillika överlämnar kommissionen ett inför kommissionen vid dess besök i Lund hållet anförande av professor Gustaf Petré, vilket anförande sedermera skriftligen avfattats.

Till detta utförliga och för frågan synnerligen belysande yttrande tillåter jag mig nu allenast hänvisa.

Departementschefen.

Det förslag till nybyggnads- och ändringsarbeten vid Malmöhus läns sjukvårdsinrättningar i Lund, som nu föreligger, utgör sista etappen av en sedan länge uppgjord byggnads- och utvecklingsplan, vilken alltsedan år 1914 konsekvent fullföljts, dock med de modifikationer, som påkallats av sjukvårdens och undervisningens utveckling.

Det synes mig vara ställt utom allt tvivel, att de beslutade nybyggnads- och ändringsarbetena äro i hög grad av behovet påkallade från den synpunkt, som landstinget har att företräda, nämligen den egentliga sjukvårdens. Det må vara tillräckligt att hänvisa till de i ärendet omnämnda beläggningssiffrorna å kirurgiska, ortopediska och öronklinikerna. Jag har också genom besök å ort och ställe förvissat mig om de bekymmersamma förhållanden, som här äro rådande och erhållit den uppfattningen, att från modern sjukvårdssynpunkt de framställda kraven på förbättringar äro i högsta grad berättigade.

Sjukvårdens och undervisningens behov och krav löpa emellertid härvidlag parallellt. Det synes mig ligga i öppen dag, att den kliniska undervisningen, sådan den bedrives i vårt land, betingar dels ett tillräckligt stort och mångsidigt patientmaterial, dels ock tillräckliga lokaler för undervisningen; det kliniska undervisningssjukhuset fordrar föreläsningssalar, stor röntgenavdelning, rum för teknisk undervisningsutrustning och för preparatsamlingar m. m., laboratorier, undersökningsrum, biblioteksrum, tillräckligt stora operationslokaler m. m. Att i dessa avseenden utomordentligt stora brister föreligga beträffande de kliniker vid Lunds lasarett, varom nu är fråga, torde med all tydlighet framgå av min lämnade redogörelse. Jag vill i detta hänseende endast sammanfatta och ytterligare betona följande.

De ortopediska och otiatriska klinikerna hava vuxit ut som dotterkliniker från den kirurgiska kliniken och avsöndrades år 1918 till självständiga kliniker med egna föreståndare och egna patientrum, dock allt inom ramen för den förefintliga kirurgiska klinikbyggnaden. Denna byggnad, som sålunda avsetts för *en* klinik och *en* klinikchef, inrymmer sålunda sedan flera år tre kliniker och tre klinikchefer, ett förhållande, som försvårar och rent av omöjliggör en lämplig organisation av det dagliga operationsarbetet och av undervisningens normala gång.

Den kirurgiska kliniken saknar sådana undersökningsrum på sjukavdelningen, där de tjänstgörande kandidaterna kunna från sjuksalarna taga in patienter för närmare undersökning, är mycket bristfälligt utrustad med laboratorielokaler, saknar helt och hållet biblioteksrum och rum för sjukjournaler m. m.

Öronkliniken äger icke någon operationslokal, där ett flertal kandidater kunna se och följa ingreppen. På grund härav få de tjänstgörande endast närvara vid ett jämförelsevis litet antal hithörande operationer. De tjänstgörande kandidaterna kunna ej deltaga i ronderna, enär öronklinikens samtliga patienter ligga på mindre rum, där en sådan överbeläggning råder, att utrymme under inga förhållanden kan beredas det erforderliga antalet samtidigt tjänstgörande. Öronpolikliniken saknar laboratorium och har till operationslokal endast ett litet rum, där endast för ett fåtal kandidater de polikliniska operationerna kunna demonstreras.

Vid ortopediska kliniken är operationssalen så liten, att de tjänstgörande

kandidaterna aldrig kunna vara närvarande vid de ortopediska kliniska operationerna; de kunna ej heller deltaga i ronderna av samma orsak som vid öronkliniken. Ortopediska kliniken saknar dessutom eget laboratorium. Polikliniken äger otillräckliga utrymmen för demonstrationer och undervisningen, och de tjänstgörande kandidaterna kunna aldrig deltaga vid de ortopediska omläggningarna. Vidare saknar ortopediska kliniken rum för projektionsapparat, för massage och gymnastikbehandling, och för ljusterapi m. m.

Det synes mig uppenbart, att den undervisning, som bedrivs på dessa kliniker, måste med hänsyn till de påtalade bristerna bliva i hög grad lidande.

Vad så beträffar frågan om patientmaterialet, sedd från undervisningens synpunkt, vill jag allenast erinra därom, att Lunds lasarett utvecklats till ett centrallasarett för Sydsverige, dit även patienter, som icke tillhöra Malmöhus län, i mycket stor utsträckning söka sig. Dessa utomlänspatienter utgöra ett synnerligen värdefullt tillskott för den kliniska undervisningen.

På grund av nu angivna skäl anser jag obetingat, att staten såsom målsman för den medicinska undervisningen äger ett givet och starkt dokumenterat intresse av att de nu föreslagna nybyggnads- och ändringsarbetena komma till stånd.

Frågan om i vilken utsträckning staten bör ekonomiskt understödja ifrågasvarande byggnadsföretag har blivit i det föregående vederbörligen belyst. Till förmån för lasarettsdirektionens förslag om en fördelning med hälften på staten och hälften på landstinget av de beräknade byggnadskostnaderna tala enligt min mening många och starkt vägande skäl. Frånsett omöjligheten att kunna i detta fall göra en exakt uppdelning av statsintresset och landstingsintresset torde kunna åberopas den praxis, som städse tillämpats vid byggnadsarbetena vid Lunds lasarett, av vilka arbeten de nu ifrågavarande utgöra, såsom jag antytt, den sista större etappen.

Vid det försök, som sjukhuskommissionen gjort att nå en så noggrann fördelningsgrund, som över huvud taget varit möjlig, har emellertid kommissionen kommit till den uppfattningen, att läkarutbildningen — d. v. s. statsintresset — kunde anses motivera ett bidrag av statsmedel med en tredjedel till den nya öronkliniken och med hälften av övriga byggnadskostnader. På de av kommissionen härför anförda skäl har jag funnit mig böra biträda denna uppfattning.

Mot de beräknade byggnadskostnaderna eller de i ärendet företedda ritningarna har jag ingen anmärkning att framställa. Vad byggnadsstyrelsen i ärendet anført synes mig böra tagas i beaktande vid byggnadsarbetenas utförande.

I anslutning till den av kommissionen föreslagna och av mig godtagna fördelningsprincipen skulle alltså av statsmedel för ändamålet erfordras ett belopp av i runt tal 1,380,900 kronor. För budgetåret 1927—1928 är i

statsverkspropositionen beräknat allenast 100,000 kronor. Frågan hur fördelningen av återstående belopp lämpligen bör ske på följande budgetår, anser jag mig nu icke kunna upptaga till behandling. Framställning härom torde i sinom tid böra göras av lasarettsdirektionen.

Nu är emellertid, såsom jag ovan angivit, landstingets beslut fattat under förutsättning av den fördelningsgrund, som hittills tillämpats, nämligen att hälften av byggnadskostnaderna skulle bestridas av staten och hälften av länet. Då jag, såsom nyss nämnts, ansett mig böra förorda en i förhållande härtill något jämkad fördelningsgrund beträffande byggnadskostnaderna, torde vara nödvändigt att landstingets yttrande inhämtas, huruvida landstinget är villigt att godtaga denna sistnämnda grund för kostnadernas fördelning.

Återstår för mig endast att med några ord beröra frågan om driftkostnaderna för de nu föreslagna nya klinikerna. Landstinget finner billigt, att statsverket deltagar i täckande av dessa kostnader utöver det bidrag, för vilket grunderna bestämdes vid 1925 års riksdag. Landstinget har dock icke uppställt en sålunda ökad medverkan från statens sida såsom ett oeftergivligt villkor men har uttalat sin förväntan att statsmakterna skola komma att befinnas villiga till en överenskommelse om fördelningen av driftkostnaderna och att vid en sådan överenskommelse skäligen hänsyn skall komma att tagas till liknande överenskommelser vid jämförbara sjukvårdsinrättningar. Jag vill icke bestrida, att ett visst skäl förefinnes för denna landstingets önskan, vilken i själva verket nära ansluter sig till den principiella syn på förevarande fråga, som sjukhuskommissionen anlagt. Emellertid anser jag det vara angeläget, att redan nu en bestämd norm vinnes för statens ifrågavarande medverkan, och då det belopp, som enligt mitt förslag skulle utgå som bidrag till kostnaderna för uppförandet av förevarande sjukhusbyggnader, endast med en jämförelsevis ringa summa understiger det, som av landstinget begärts, finner jag mig böra förorda, att de av riksdagen fastställda normerna för driftkostnadernas bestridande åtminstone tills vidare komma att gälla även för de nya avdelningarna.

Under återopande av vad jag sålunda anfört hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att under förutsättning att Malmöhus läns landsting godtagert den av mig i det föregående angivna grunden för fördelning av kostnaderna för uppförande vid länets sjukvårdsinrättningar i Lund av nya byggnader för den ortopediska kliniken och för öronkliniken m. m. i enlighet med i ärendet företedda ritningar och kostnadsförslag såsom bidrag till täckande av dessa kostnader bevilja ett anslag av 1,380,900 kronor samt härav för budgetåret 1927—1928 såsom extra reservationsanslag anvisa ett belopp av 100,000 kronor.

Särskilt  
yttrande.

Statsrådet Rosén anför härefter:

»Då av handlingarna i ärendet framgår, att sjukhusets utvidgning är erforderlig huvudsakligen för tillgodoseende av sjukvårdsbehovet, vilket är ett landstingsintresse, anser jag att proposition i ämnet icke bör avlätas till riksdagen.»

Statsrådets övriga ledamöter instämma med föredragande departementschefen och behagar Hans Kungl. Höghet Kronprinsen-Regenten lämna bifall till vad denne hemställt samt förordnar, att proposition av den lydelse bilaga till detta protokoll utvisar skall avlätas till riksdagen.

Ur protokollet:

*Harald Frisk.*